

Lagutskottets betänkande

1983/84:1

om överförmyndarorganisationen

Ärendet

I motion 1982/83:1770 av Alf Wennerfors (m) yrkas att riksdagen beslutar begära att regeringen utreder frågor angående överförmyndares kompetens samt utbildning för uppdraget.

Utskottet har inhämtat remissyttranden över motionen från Svenska kommunförbundet, Sveriges domareförbund och Föreningen Sveriges Överförmyndare.

Motionsmotivering

Motionären erinrar om att överförmyndarorganisationen diskuterades då föräldrabalken reviderades år 1974. I motionen hänvisas till lagutskottets uttalanden i frågan om överförmyndares verksamhet och kompetens. Av den beskrivningen framgår enligt motionären att kraven på sakkunskap på flera komplicerade områden är stora. Utskottet uttalade också som sin mening att den omständigheten att överförmyndare och ledamot av överförmyndarnämnd väljs av kommunfullmäktige får utgöra tillräcklig garanti för att det utses personer som kan anses lämpade för uppdraget. Motionären ifrågasätter detta. Han framhåller dock att verksamheten fungerar tillfredsställande i många kommuner, t. ex. där man lämnat uppdraget åt stadsjuristen eller ett advokatkontor. I flera kommuner kan emellertid uppdraget utdelas efter principen "belöning – efter-många-år-som-förtroendeman" eller vara ett sätt att "deltidspensionera" en framträdande politiker i kommunen. Självfallet finns det, anför motionären, exempel på att detta sätt att rekrytera överförmyndare också har lyckats väl. Men eftersom många av politikerna saknar för överförmyndaruppdraget nödvändig juridisk skolning måste enligt motionären denna form av rekrytering bli föremål för omprövning.

I motionen lämnas en redogörelse för några av de brister som motionären menar förekommer i överförmyndarverksamheten. Bl. a. påpekas att verksamheten i vissa fall byråkratiseras in absurdum, att det i andra fall råder okunnighet om sekretesslagstiftningen och om arvs- och testamentsregler samt att man inte kan ge upplysningar om konsekvenserna av olika handlingar.

Motionären anför vidare att tingsrätternas tillsyn över verksamheten kan vara ytlig och i många fall obefintlig. Vissa tingsrätter tycks enligt motionen inte ha resurser – eller intresse – för inspektionsverksamheten.

Avslutningsvis framhåller motionären att frågan om överförmyndares

kompetens bör ses över. Därtill krävs, menar motionären, en reguljär och ganska omfattande utbildning. Därför bör också frågan om utbildning för uppdraget utredas.

Gällande ordning

År 1974 beslöts vissa ändringar i reglerna om förmynderskap (prop. 1974:142, LU 1974:38, rskr 1974:404). Ändringarna, som trädde i kraft den 1 januari 1976, innebar bl. a. att överförmyndarna fick vidgade uppgifter.

Bestämmelser rörande överförmyndarorganisationen finns intagna i 19 kap. föräldrabalken (FB). Där föreskrivs bl. a. att för varje kommun skall väljas en överförmyndare. En kommun kan dock bestämma att det i stället för överförmyndare skall utses en överförmyndarnämnd. Överförmyndare eller ledamot i överförmyndarnämnd samt ersättare för överförmyndare eller för ledamot i nämnd väljs av kommunfullmäktige. Valet sker för en period om tre år, räknat fr. o. m. den 1 januari året efter det då val i hela landet av kommunfullmäktige har ägt rum. Överförmyndarverksamheten bekostas av kommunerna.

Beträffande överförmyndares behörighet föreskrivs att överförmyndare, ledamot i överförmyndarnämnd och ersättare skall vara myndiga svenska medborgare och kyrkobokförda i kommunen. De får inte vara i konkurstillstånd. Inte heller får lagfaren tjänsteman vid tingsrätt vara överförmyndare, ledamot i nämnd eller ersättare inom domsagan, om inte regeringen för särskilt fall meddelat tillstånd till det.

Rätten skall tillse att överförmyndare och överförmyndarnämnd fullgör sina åligganden enligt FB. Överförmyndare, ledamot i nämnd eller ersättare kan entledigas av rätten om han eller hon befinns inte vara lämplig.

Tidigare behandling

Som ovan nämnts togs frågan om *överförmyndares kompetens* upp år 1974 i samband med reformeringen av förmynderskapslagstiftningen. I proposition 1974:142 med förslag till lag om ändring i FB, m. m. föreslogs sålunda bl. a. att det då gällande kravet på att överförmyndare skulle vara väl förfaren i praktiska värv skulle slopas. I en motion med anledning av propositionen yrkades att kravet skulle bibehållas och kompletteras med krav på erfarenhet i ekonomiska och juridiska frågor. I sitt av riksdagen godkända betänkande LU 1974:38 avstyrkte utskottet bifall till motionsyrkandet. Utskottet underströk emellertid det angelägna i att den som väljs till överförmyndare och ledamot i överförmyndarnämnd är väl kvalificerad för sitt uppdrag. Utskottet anförde vidare följande.

Överförmyndarens uppgifter är redan i dag i många avseenden krävande och genom propositionsförslaget tillägg överförmyndaren ytterligare uppgifter. Sålunda fordras först och främst kännedom om tillämplig lag och

författningsbestämmelser. Därvid är framför allt av betydelse FB:s bestämmelser rörande förmyndarvården och den lagstiftning som sammanhänger därmed. Men även frågor om arvs- och testamentsrätt samt boutredning och arvskifte kommer ofta under överförmyndarens bedömning och kräver hans beslut. Den omfattande kurativa verksamhet som överförmyndaren enligt förslaget skall bedriva fordrar också ingående kunskaper i sociallagstiftningen och i den kommunalrättsliga lagstiftningen. Vid tillsynen av förmyndares och gode mäns förvaltning skall överförmyndaren framdeles överväga frågor om försäljning och pantförskrivning av fast egendom. Han skall vidare såsom framgår av vad utskottet ovan anfört på ett helt annat sätt än tidigare bedöma frågor om tillgångars placering, om olika värdepappers säkerhet och räntabilitet och dylikt. Ibland består den omyndiges eller bortavarendes tillgångar av en affärsrörelse och på landsbygden är det ofta fråga om skötsel av en jordbruks- eller skogsfastighet. Även i dessa fall skall överförmyndaren ha förmåga att tillse att förmyndaren eller gode mannen sköter egendomen på ett sätt som främjar den omyndiges eller bortavarendes rätt. Nya krävande uppgifter är vidare att bestämma om arvode till förmyndare och gode män samt att avgöra i vilken mån dessa arvoden skall betalas av allmänna medel. Överförmyndaren skall vidare kunna bedöma om skäl för omyndighetsförklaring inte längre föreligger. Överförmyndaren skall också uppträda i och föra talan vid rätten i olika ärenden som rör förmynderskapen.

Vad utskottet nu anfört visar att det är önskvärt att överförmyndare och ledamot i överförmyndarnämnd har den erfarenhet och de kunskaper som motionärerna förordat. Ett av syftena med den föreslagna reformen av överförmyndarorganisationen är också att få kvalificerade personer som överförmyndare. Som utskottet i det föregående antytt kan det vidare vid val av ledamöter i överförmyndarnämnd vara lämpligt att ledamöterna har skilda erfarenheter och kunskaper.

Utskottet anser emellertid i likhet med föredragande statsrådet att man inte i lagen bör uppställa krav på formell kompetens eller i övrigt säga något om överförmyndarnas kunskaper eller erfarenhet inom olika områden. Enligt utskottets mening får den omständigheten att överförmyndare och ledamot av överförmyndarnämnd väljs av kommunfullmäktige utgöra tillräcklig garanti för att till dessa uppdrag utses personer som kan anses lämpade för uppdraget. Utskottet utgår vidare från att man härvid kommer att beakta vad föredragande statsrådet och utskottet anfört om vilka fordringar som bör ställas på innehavare av nämnda befattningar.

I sammanhanget underströk utskottet även vikten av att överförmyndare resp. överförmyndarnämnd får erforderliga kansliresurser. Om distrikten inte är tillräckligt stora för att överförmyndaren skall kunna få eget kansli bör han få rätt att anlita kommunens kansli, anförde utskottet.

År 1975 behandlade utskottet i betänkandet LU 1975:3 en motion om *vidareutbildning av överförmyndare*. I motionen yrkades att riksdagen skulle begära att regeringen lät genomföra och med statliga medel bekosta nödvändig vidareutbildning av redan verksamma eller under året valda överförmyndare. Detta skulle enligt yrkandet ske i så god tid att överförmyndarna hunnit genomgå utbildningen före den 1 januari 1976.

Utskottet var – med hänvisning till sina tidigare uttalanden om angelägenheten av att överförmyndare är väl kvalificerade för sitt uppdrag – i och för sig

positivt inställt till motionärernas tanke att överförmyndarna borde beredas möjlighet till vidareutbildning. Enligt vad utskottet hade erfarit skulle också Föreningen Sveriges Överförmyndare ordna viss sådan utbildning för sina medlemmar. Utskottet fortsatte:

När det gäller motionärernas konkreta yrkande vill utskottet emellertid erinra om att samtliga överförmyndares tjänstgöringstider upphör vid utgången av år 1975. Val av nya överförmyndare kommer sannolikt inte att äga rum förrän under senare delen av hösten 1975, varför någon utbildning av nya överförmyndare inte kan hinna genomföras före årsskiftet 1975-1976. Härtill kommer att överförmyndarverksamheten i fortsättningen helt skall bekostas av kommunerna. Det kan följaktligen inte rimligen åvila staten att sörja för utbildning av överförmyndare. Utskottet kan därför inte tillstyrka bifall till motionsyrkandet.

Avslutningsvis vill utskottet emellertid framhålla att det uppenbart torde finnas ett behov av utbildning av överförmyndare. Med hänsyn till vad Kungl. Maj:t och riksdagen föregående år anförde om behovet av kvalificerade överförmyndare och till vad utskottet ovan anført utgår utskottet från att kommunerna kommer att tillse att överförmyndarna får erforderlig information och utbildning. Utskottet vill peka på att sådan utbildning lämpligen torde kunna komma till stånd genom Kommunförbundets försorg.

På utskottets begäran avsåg riksdagen motionen.

Hösten 1981 behandlade utskottet två motioner vari begärdes dels en översyn av reglerna om godmanskap, dels ett tillkännagivande om en skyndsamt *utvärdering av reglerna om förmynderskap och godmanskap*. I motionerna togs upp frågor om bl. a. omyndighetsförklaring, utseende av god man samt arvode till förmyndare och gode män. Utskottet inhämtade yttranden över motionerna från ett antal myndigheter och organisationer. I sitt betänkande LU 1981/82:4 över motionerna anförde utskottet att även om huvudsyftet med 1974 års reform av förmynderskapsbestämmelserna uppnåtts och de nya reglerna i allmänhet syntes ha fungerat väl hade dock i olika sammanhang viss kritik framförts mot lagstiftningens innehåll. Vid remissbehandling av motionerna hade sålunda flera remissinstanser gjort gällande att reglerna om omyndighetsförklaring och om godmanskap i vissa hänseenden är oklara och inte ger de tillämpande myndigheterna tillräcklig vägledning.

Utskottet ansåg att det kunde vara motiverat med en närmare utvärdering av bestämmelserna i FB om förmynderskap och godmanskap. Syftet med utvärderingen borde enligt utskottet vara att kartlägga de problem som yppat sig i tillämpningen av bestämmelserna. Bl. a. borde undersökas i vad mån skyddet för sjuka eller handikappade personer kan behöva förstärkas.

Vad utskottet med anledning av motionerna anförde om en utvärdering av reglerna om förmynderskap och godmanskap gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Utredningsarbete

År 1977 tillkallades *utredningen (Ju 1977:08) om barnens rätt* för att utreda frågan om en förstärkning av barns rättsliga ställning. Enligt direktiven skall utredningens uppgift allmänt vara att undersöka i vilka fall och på vilka sätt barns intressen och behov bör tillgodoses bättre än f. n. genom föreskrifter som – huvudsakligen inom ramen för lagstiftningen i övrigt – särskilt tar sikte på barnens rätt. Utredningsuppgifterna ansågs inte behöva preciseras närmare. Utredningen borde enligt direktiven i en första etapp inrikta sitt arbete på att mera diskussionsvis presentera olika uppslag och förslag till lösningar, gärna i form av alternativ.

I tilläggsdirektiv (dir. 1982:25) har utredningen bl. a. getts i uppdrag att företa den utvärdering av reglerna om förmynderskap och godmanskap som riksdagen begärde år 1981. Även andra frågor som rör förmynderskapslagstiftningen tas upp i tilläggsdirektiven. Utredningen bör därutöver, enligt tilläggsdirektiven, kunna ta upp också andra frågor om förmynderskap och godmanskap än dem som berörs i direktiven, t. ex. frågor som har internationell anknytning.

Remissyttrandena

Svenska kommunförbundet och *Föreningen Sveriges Överförmyndare* anser att motionen bör avstyrkas medan *Sveriges domareförbund* menar att den i motionen föreslagna utredningen är motiverad.

Svenska kommunförbundet pekar på att man i god tid före nomineringen av kandidater till uppdragen som överförmyndare och ledamöter i överförmyndarnämnder för innevarande mandatperiod sände ut information till kommunerna för att bl. a. visa att kraven på sakkunskap på flera områden är stora. I informationen jämförs överförmyndare och ledamöter i överförmyndarnämnd med övriga kommunala förtroendevalda och understryks ensamöverförmyndarens särställning i förhållande till de sistnämnda. Det erinras också om den rätt överförmyndare och överförmyndarnämnder har att anlita ekonomisk eller juridisk expertis. Denna rätt kan i många situationer sägas vara en skyldighet, anför *Kommunförbundet*. I remissyttrandet framhålls att såväl ensamöverförmyndare som nämnder kan ha egna kanslier, något som förekommer i större kommuner och framför allt där nämnd är inrättad. En nämnd kan, om kommunfullmäktige så beslutat, delegera beslutanderätt till tjänsteman hos kommunen. Enligt yttrandet fungerar sålunda en nämnd med föredragande tjänsteman, som har adekvat utbildning, i princip som varje annan kommunal nämnd.

För ensamöverförmyndare utan kansliresurser och utan fortlöpande biträde av expertis (inom kommunen) kan enligt *Kommunförbundet* brist på egen erfarenhet av de ämnesområden verksamheten omfattar vara besvärlig. *Kommunförbundet* erinrar i det sammanhanget om möjligheten att erhålla

råd och anvisningar av Kommunförbundets konsult. Vidare pekas på att ensamöverförmyndare också kan rådgöra med andra överförmyndare och i vissa fall med sin egen tingsrätt samt att Föreningen Sveriges Överförmyndare har rådgivningsservice och viss fortbildning för sina medlemmar. I yttrandet framhålls även att Kommunförbundet i årets kursverksamhet framför allt har sökt förmedla kunskap till de nyvalda om hur olika ärenden handläggs genom exempel med hänvisning till aktuella lagrum.

Det kan enligt Kommunförbundet medges att framför allt ensamöverförmyndare har en svår uppgift och att beslut som fattas kan bli felaktiga på sätt motionären beskriver. För att undvika detta är det, anser Kommunförbundet, angeläget att information lämnas om uppdragets innebörd och att de särskilda kraven på överförmyndare beaktas vid nomineringen. Det är också viktigt att kommunerna ser till att överförmyndarna får de kansliresurser eller annat biträde som behövs. Sker detta saknas enligt Kommunförbundet anledning att föreskriva särskilda kompetenskrav för ett kommunalt förtroendeuppdrag. I yttrandet erinras om att tankar i sådan riktning har avvisats i andra sammanhang. En jämförelse kan enligt yttrandet göras med kommunala revisorer, som också har en speciell uppgift jämfört med andra förtroendevalda. Krav på särskilda kompetenskrav för förtroendevalda revisorer har, påpekar Kommunförbundet, regelmässigt avvisats med hänsyn till att den kommunala revisionen har tillgång till yrkesmässigt biträde för fullgörande av uppdraget. Om särskilda kompetenskrav skulle uppställas för vissa förtroendeuppdrag förvandlas dessa förtroendevalda till att bli någon form av tjänstemän, anför Kommunförbundet. Därmed har en av de grundprinciper, som hittills gällt för överförmyndarorganisationen, raserats. Då dessutom de brister som motionären pekat på bör kunna rättas till på annat sätt föreslår Kommunförbundets styrelse att motionen avstyrks.

I en reservation till Kommunförbundets yttrande anför ledamöterna från moderata samlingspartiet och folkpartiet att man instämmer i motionens slutsats att kompetensfrågan för överförmyndare måste bli föremål för översyn.

Enligt reservanterna tar motionen upp allvarliga problem med nuvarande överförmyndarorganisation. Bristerna är särskilt allvarliga eftersom de drabbar dem, oftast barn, som inte själva kan reagera mot en bristfällig hantering, anför reservanterna. Rättssäkerhetsaspekterna bör därför beaktas särskilt noga i detta sammanhang. Det är, menar reservanterna, viktigt att överförmyndarna regelmässigt kan påräkna yrkesmässigt biträde för att fullgöra uppdraget, men det är också betydelsefullt med särskild kompetens hos överförmyndarna.

Föreningen Sveriges Överförmyndare erinrar i sitt yttrande om att det vid tidigare behandling av frågan om överförmyndares kompetens inte ansågs nödvändigt att i lagtext uppställa krav på kunskaper hos de personer som väljs till överförmyndare eller ledamöter i överförmyndarnämnder. Av lagutskottets betänkande LU 1974:38 framgår emellertid att det förutsattes

att kommunerna skulle beakta vad föredragande statsrådet och lagutskottet anfört beträffande de fordringar som bör ställas på innehavare av överförmyndarbefattningar.

Föreningen delar inte motionärens uppfattning att överförmyndarverksamheten nu visar sådana brister att det är nödvändigt att kompetensfrågan blir föremål för översyn. Föreningen påpekar att motionären själv medger att verksamheten fungerar väl i många kommuner och föreningens uppfattning är att förekommande brister inte är av den omfattning som görs gällande i motionen. Under de år som gått efter FB:s revidering har enligt yttrandet flera kommuner blivit medvetna om att överförmyndarna måste få tillgång till såväl ekonomisk, juridisk expertis som hjälp med kansliarbetet. Detta förhållande synes garantera att verksamheten successivt förbättras, anför föreningen.

Föreningen anser inte heller att motionärens kritik beträffande tingsrätternas tillsyn är rättvisande. Efter det att domstolsverket utfärdat sin handbok för tingsrätternas hantering av förmyndarskapsärenden har enligt föreningens mening tillsynen förbättrats betydligt.

Föreningen framhåller vidare att motionärens krav på utbildning synes vara framfört i omedvetenhet om att utbildning redan förekommer. Dels har Kommunförbundet anordnat kurser för nyvalda överförmyndare, dels sker en fortlöpande utbildning i Föreningen Sveriges Överförmyndares regi genom årliga utbildningsdagar, promemorior och upplysningar via föreningens sekretariat.

Även om således brister förekommer har föreningen uppfattningen att verksamheten är betydligt bättre i dag än tidigare och att tillräckliga skäl för en översyn inte föreligger. Föreningen avstyrker därför motionen.

Sveriges domareförbund instämmer i huvudsak i vad motionären anför om att kraven är stora på överförmyndares sakkunskap på flera komplicerade områden, att det vid val av överförmyndare förekommer att kraven på sakkunskap får stå tillbaka för ovidkommande hänsyn, samt att vissa tingsrätter inte utövar sin tillsynsfunktion på ett tillfredsställande sätt och att den garanti som skulle ligga häri inte alltid fungerar.

Domareförbundet anser, med hänvisning till förarbetena till bestämmelsen i FB om överförmyndares behörighet, att det föreligger stora svårigheter att utforma ett tillfredsställande kompetenskrav för uppdraget.

Enligt motionären krävs en "reguljär och ganska omfattande utbildning" av överförmyndarna. I yttrandet framhålls att uppdraget som överförmyndare i många fall är ett förtroendeuppdrag vid sidan av annan verksamhet. Härtill kommer att den som väljs sällan torde ha någon tidigare erfarenhet av överförmyndarens alla olikartade uppgifter. På grund härav delar domareförbundet motionärens uppfattning om behovet av utbildning. I vilken omfattning sådan utbildning förekommer saknar förbundet dock kännedom om.

Vad beträffar tingsrätternas tillsynsverksamhet kan förbundet inte bestrida motionärens påstående att den i vissa fall inte är tillräckligt omfattande. Den huvudsakliga anledningen torde enligt förbundet vara bristande resurser. Med de allt snävare ekonomiska resurserna finns det risk för att inspektionsverksamheten får stå tillbaka för uppgifter som framstår såsom ännu mera angelägna. Det bör dock, menar förbundet, anmärkas att tingsrättens inspektionsverksamhet i allt väsentligt måste begränsas till mera formella och legala aspekter och inte kan utsträckas till en saklig granskning av varje enskilt ärende. Den kan därför aldrig bli en garanti för att överförmyndarna träffar riktiga avgöranden.

Enligt yttrandet framgår av det anförda att domareförbundet i huvudsak delar motionärens uppfattning. Förbundet anser därför att den i motionen föreslagna utredningen är motiverad.

Utskottet

I betänkandet behandlar utskottet en motion vari tas upp frågor om överförmyndares kompetens samt utbildning för uppdraget.

Enligt 19 kap. föräldrabalken (FB) skall kommunfullmäktige i varje kommun välja en överförmyndare. I stället för en överförmyndare kan utses en överförmyndarnämnd. Valet av överförmyndare eller ledamot i överförmyndarnämnd sker för en period av tre år. Överförmyndarverksamheten bekostas av kommunerna. Tillsynen över att överförmyndare eller överförmyndarnämnd fullgör sina åligganden ankommer i första hand på tingsrätterna, som också kan entlediga överförmyndare eller ledamot i nämnd som befins inte vara lämplig för uppdraget. När det gäller överförmyndares behörighet föreskrivs i FB att överförmyndare eller ledamot i överförmyndarnämnd skall vara myndig svensk medborgare, kyrkobokförd i kommunen och inte i konkurstillstånd.

Motionären i motion 1982/83:1770 pekar på brister som enligt motionärens mening förekommer i överförmyndarorganisationen. Bl. a. kan enligt motionen politiker som saknar nödvändig juridisk skolning utses till överförmyndare, varför denna form av rekrytering bör bli föremål för omprövning. Vidare anser motionären att överförmyndare bör få en reguljär och ganska omfattande utbildning för uppdraget. I motionen yrkas att riksdagen skall besluta begära att regeringen utreder frågor om överförmyndares kompetens samt utbildning för uppdraget.

I likhet med motionären anser utskottet att det är viktigt att till överförmyndare utses endast personer som är lämpade för uppdraget. Som framgår av redogörelsen ovan (s. 2 f.) övervägdes frågan om särskilda kompetenskrav borde uppställas i FB av utskottet år 1974 (LU 1974:38) med anledning av ett motionsyrkande. På hemställan av utskottet avslög riksdagen motionsyrkandet. Utskottet underströk dock att det är angeläget att den som väljs till överförmyndare eller ledamot i överförmyndarnämnd är väl

kvalificerad för sitt uppdrag. I betänkandet pekade utskottet på de uppgifter som åligger en överförmyndare och på de skilda frågor som kan komma under överförmyndares bedömning. Det anförda visade enligt utskottet att det är önskvärt att överförmyndare och ledamot i överförmyndarnämnd har den erfarenhet och de kunskaper som förordats i motionen. Utskottet ansåg emellertid att man inte i lagen borde ställa upp krav på formell kompetens eller i övrigt säga något om överförmyndarnas kunskaper eller erfarenhet inom olika områden. Enligt utskottets mening fick den omständigheten att överförmyndare och ledamot i överförmyndarnämnd väljs av kommunfullmäktige utgöra tillräcklig garanti för att det utses personer som kan anses lämpade för uppdraget. Utskottet utgick också från att man därvid skulle beakta vad bl. a. utskottet anført om vilka fordringar som bör ställas på innehavare av befattningen som överförmyndare eller ledamot i överförmyndarnämnd.

Vad utskottet sålunda tidigare anført om kompetenskraven på överförmyndare äger enligt utskottets mening alltjämt giltighet. Utskottet vill vidare peka på att överförmyndaruppdraget är ett kommunalt förtroendeuppdrag. Bestämmelser om särskilda kompetenskrav skulle, som Kommunförbundet framhåller i sitt remissyttrande över den nu aktuella motionen, medföra att uppdraget förlorade sin karaktär och att överförmyndare i stället blev någon form av tjänsteman. En sådan förändring av överförmyndaruppdragets karaktär kan utskottet inte medverka till. Sammanfattningsvis anser sålunda utskottet att man liksom hittills inte i FB bör ställa upp några särskilda krav på kompetens hos överförmyndare. Eventuella problem i verksamheten får därför lösas på andra sätt.

En angelägen åtgärd som kan vidtas till stöd och hjälp för överförmyndare är, som framhålls i motionen, utbildning och fortbildning för överförmyndaruppdraget. Av remissyttrandena framgår att utbildning också förekommer såväl i Kommunförbundets som i Föreningen Sveriges Överförmyndares regi. Utskottet, som tidigare (se ovan s. 3 f.) har uttalat sig för att sådan utbildning anordnas, hälsar detta med tillfredsställelse. I vad mån utbildningsbehovet härigenom är täckt saknar utskottet möjligheter att bedöma. Utskottet utgår emellertid, liksom vid sin tidigare behandling av frågan, från att kommunerna och Kommunförbundet tillser att överförmyndarna får nödvändig utbildning och information.

Utskottet vill vidare hänvisa till vad Kommunförbundet anført i sitt remissyttrande. För att motverka att problem uppkommer i överförmyndarverksamheten är det sålunda enligt Kommunförbundet angeläget att information lämnas om uppdragets innebörd och att de särskilda kraven på överförmyndare beaktas vid nomineringen. Kommunförbundet framhåller också vikten av att kommunerna ser till att överförmyndarna får de kansliresurser som behövs. I sammanhanget vill utskottet understryka att det är väsentligt att överförmyndare i förekommande fall utnyttjar sin rätt att anlita ekonomisk eller juridisk expertis. Möjligheterna att erhålla råd och

anvisningar från Kommunförbundet, Föreningen Sveriges Överförmyndare, andra överförmyndare och från tingsrätterna står också öppna.

Enligt utskottets uppfattning bör man genom åtgärder av ovannämnda slag kunna komma till rätta med de eventuella brister som kan förekomma i överförmyndarorganisationen.

Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1982/83:1770.

Stockholm den 27 oktober 1983

På lagutskottets vägnar

PER-OLOF STRINDBERG

Närvarande: Per-Olof Strindberg (m), Lennart Andersson (s), Stig Olsson (s), Martin Olsson (c), Elvy Nilsson (s), Mona Saint Cyr (m), Arne Andersson i Gamleby (s)*, Ingemar Konradsson (s), Allan Ekström (m), Marianne Karlsson (c), Owe Andréasson (s)*, Stig Gustafsson (s)*, Per Israelsson (vpk), Margit Gennser (m)* och Kersti Johansson (c).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilt yttrande

Per-Olof Strindberg, Mona Saint Cyr, Allan Ekström och Margit Gennser (alla m) anför:

Vi instämmer i motionärens bedömning att många av de uppgifter, som det ankommer på en överförmyndare att taga ställning till, är av sådan juridisk karaktär att det krävs särskilda insikter – såväl i juridik som i ekonomi – för att lösa dem på ett sätt som tillvaratar den omyndiges intressen. Det kan emellertid icke nu komma i fråga att uppställa särskilda krav på formell kompetens så länge uppdraget skall beklädas av person som utses genom en politiskt vald församling. Det kan därför finnas skäl att i annat sammanhang överväga om den nuvarande organisationen är den mest ändamålsenliga.